

Första läsningen: **Jes 62:1-5** (*Brudgummen gläds åt sin brud*)

Jesajas ord från Gud tröstade Jerusalems invånare som börjat tvivla på en kommande frälsning. En annan fråga är vad den unga flickan *Maria* tänkte när hon hörde dem? Kunde hon annat än instämma med hela sitt hjärta och erbjuda sig själv som den brud Herren skulle ta till äkta (v. 5)? Hon gjorde så och förblev *alltid jungfru* (*Katolska kyrkans katekes*, nr 499-501) även om hon gifte sig med Josef.

Andra läsningen: **1 Kor 12:4-11** (*En och samma Ande som fördelar sina gåvor på var och en så som den själv vill*)

Urkyrkans liv finns inte på film. Vi vet inte hur det såg ut när man gjorde under eller talade i tungor. Måste vi då tro att vi gått miste om något? Nej, nådegåvorna kan vara olika i olika tider. Anden verkar också i vår lilla, ganska annorlunda kristna vardag.

Evangelium: **Joh 2:1-11** (*Jesus gjorde det första av sina tecken; det var i Kana i Galileen*)

Varför fattades vin? Var undret planerat i förväg? Skulle Jesus stå för vinet? I Johannes evangelium är det här det första av sju ”tecken” som Jesus ger (de övriga finns i 4:43-54; 5:1-9; 6:1-15; 6:16-21; 9:1-7; 11:1-44). Därmed menas *handlingar som öppnar trons ögon för att människan Jesus är Gud* (jfr Joh 1:1 f). Sådana ögon har inte de som tänker rent jordiskt (jfr Joh 6:26 f). Bröllopet leder tanken till den sjätte skapelsedagen (Adam och Eva). Kristus är kyrkans brudgum (jfr Ef 5:31 f). När prästen eller diakonen i mässan blandar kalkens vin med lite vatten ber han tyst: *Genom detta vattnets och vinets mysterium må han som för vår skull blivit sann och verklig människa ge oss del av sin gudomliga natur*. Blandningen kan inte göras ogjord, inte heller föreningen mellan man och kvinna. Allt förvandlas, vi blir ett med Jesus – blir ”vin”. Johannes förutsätter tydligen att läsaren känner till eukaristin.

Johannes vill visa att *Maria visste om Jesu gudomlighet* och var angelägen att den skulle avslöjas (det har hon väntat på sedan bebådelsen och julnatten, jfr Luk 2:19). Jesus fattar direkt vad hon syftar på. Maria är *ren tillit*, helt säker på att Jesus vill hjälpa brudparet även om han ser ut att tveka. Så visar hon vad **tro** är. Frimodigt tar hon initiativet och vädjar till Jesus. Han förebrår henne inget och allt slutar väl. Marias *förbönsfunktion* är tydlig här: hon är den som ser vad som fattas och ber till Jesus. Maria gör som kyrkan: uppmanar tjänarna att liksom hon själv **handla i tro** – även då läget ser hopplöst ut. Genom sin nyckelroll här i början av Jesu offentliga liv och sin närvaro i slutet då hans blod (här avbildad i vinet) utgjuts på korset (Joh 19:25 f), ”inramar” Maria ömt sin älskade sons hela framträdande för världen, liksom hon står bakom hans lärjungar än i dag. *Helige Maria, kyrkans moder, be för oss!*

MÅNDAGEN 18 januari – S:T ERIKS DOMKYRKAS INVIGNING

Vi har en katolsk *katedral* i Sverige, en samlings- och utgångspunkt för stiftets verksamhet. Ordet *cathedra* betyder lärosäte. Vår domkyrka nära Medborgarplatsen i Stockholm, vars invigningsfest firas idag, har faktiskt den titeln.

Dagens första läsning, ur profeten Jesajas bok, påminner oss om att vi, som en gång varit ”främlingar” för Gud (genom vår synd och okunskap, v. 6), får känna oss välkomna, ja glädjas i templet: *Mitt hus skall kallas ett bödens hus för alla folk* (v.7): Orden påminner med stort allvar om Jesu rening av templet (Mark 11:17) men också om att vi verkligen ska låta *alla* sorters människor få känna sig hemma där: syndare och helgon flockas kring Herren. Hebreerbrevets ord i andra läsningen vill få oss att stanna upp och liksom patriarken Jakob i öknen inse platsens helighet: *Detta är en plats som väcker bävan, det måste vara Guds boning, här är himlens port.* (1 Mos 28:17). Ja, vissa platser är verkligen helgade och särskilt lämpliga för möten med Gud – Jesu ord i dagens evangelium vill inte relativisera detta utan visa hur vi ska tillbe Gud där: *i ande och sanning* (Joh 4:24) – med tanke på synderskan som Jesus säger dessa ord till menas väl främst *medvetet och uppriktigt*.

Vår domkyrka togs i bruk år 1892 och med sina moderna tillbyggnader rymmer den upp till 600 personer. Där kunde biskop Hubertus 1989 välkomna den helige påven Johannes Paulus II. Kyrkan är en skattkammare av detaljer, som t.ex. taket i den moderna delen av kyrkan, de trattformade ljudskärmarna av mässing. Man kommer att tänka på de vaxkakor som bin gör i sina kupor (förr i tiden – ända tills på 1900-talet – användes bara bivax för ljus i katolska kyrkor). Flitiga bin gör honung åt oss av markens blommor liksom kyrkans vigda tjänare gör predikningar åt oss av Bibelns böcker. ”Honung ur klippan” (Ps 81:17) vill Gud ge oss. Fira dagen genom att glädja dig över allt som ”utgår ur Guds mun” (Matt 4:4)!

Särskilda läsningar denna dag: Jes 56:1,6-7, alternativt Heb 12:18-19, 22-24; Joh 4:19-24

TISDAGEN I ANDRA VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Sam 16:1-13** (*Samuel smorde David och Herrens Ande kom över honom*)

Gud har förkastat Saul som kung. David smörjs till kung medan Saul ännu är vid liv – här är det bäddat för konflikt. Mot all mänsklig förmodan utväljer Gud den minste av bröderna, den som inte ens är närvarande: ingen räknar med honom. Meningen i v. 7 är central: *Herren ser med andra ögon än människor: människor ser till det yttre, men Herren ser till hjärtat* (jfr Luk 16:15). Vi kan inte bedöma våra medmänniskor på ytan –

och mycket mindre avgöra hur Gud ser på dem. Varje gång en biskop eller påve blir vald är det många som är missnöjda. Men Gud brukar överraska oss!

Evangelium: **Mark 2:23-28** (*Sabbaten blev till för människan, inte människan för sabbaten*)

Nyhetsflödet i dåtidens Palestina kunde rapportera ständigt nya skandaluttalanden från Jesus. ”Varför, varför säger han så?” undrade man. ”Vad vill han uppnå?”. **Tredje Guds bud** var och är (liksom omskärelsen) en *fundamental identitetsmarkör* för judar. Budet kringgärdades och skyddades av regler som exempelvis det här, att inte plocka ax på sabbaten. Varje samhälle har grundnormer som anger vem som är ”innanför” och vem som är ”ute”. Normerna tål sällan ifrågasättas. Men Jesus vill ha fram *lagens mening*. Den är medkänsla. Fariseernas vrede når kokpunkten. Vi kan nästan höra hur de ropar:

Jesu argument håller inte! Det han säger handlar ju inte om sabbaten utan om att kung David fick ta av templets skådebröd när han var i nöd (1 Sam 21:1-9). Det är inte samma sak! Han säger att Evjatar var överstepräst då – vet han inte ens att det var Achimelek? Vem tror den där galileen att han är när han jämför sig med kung David? Messias kanske? Eller rentav Människosonen som ska komma på himlens moln (Dan 7:13f)? Tänker han påstå att han är... Gud? Det är väl dit han vill för sabbaten är ju Guds bud! Endast Gud är ”herre över sabbaten” (v. 28). Ska en sådan man få leva?

Fariseerna är inte inställda på dialog. De frågar inte för att förstå. Det vet Jesus.

Han kom till det som var hans, och hans egna tog inte emot honom. (Joh 1:11)

ONSDAGEN I ANDRA VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Sam 17:32-33, 37, 40-51** (*David övervann filistéen med slunga och sten*)

Den kända scenen saknas inte i någon barnbibel. Vilken pojkdrom, vilken triumf att vara den lille på skolgården som vinner över den store! En underlig variant av denna berättelse ger äran åt en viss *Elchanan* i stället för David (2 Sam 21:19). *Denna* variant i 1 Krön 20:5 förtydligar att Elchanan dödade Goliats broder Lachmi (!). Det talar för de bibliska redaktörernas trovärdighet att de inte försökte ”rätta till” sådana motsägelser utan lät dem stå oslipade bredvid varandra. Man ville bevara de vördade gamla texterna så råa som möjligt och inte förgripa sig på dem. Observera att berättelsen INTE förespråkar våld. Den centrala meningen är v. 47: *Alla här skall inse att det inte är med svärd och spjut som Herren ger seger*. Davids **tro** är poängen.

Evangelium: **Mark 3:1-6** (*Vad är tillåtet på sabbaten, att rädda liv eller att döda?*)

Tredje Guds bud – om sabbatsvilan – tolkades så att inget ”skördearbete” fick utföras (se läsningen igår). Men *läkarverksamhet* – är det att bryta sabbaten? För Jesus handlar sabbaten inte enbart om vila från arbetet utan om *frihet att göra gott*. Hans motståndare vilar inte heller på denna vilodag! De tar sig friheten att *göra ont* – nämligen att på själva sabbaten bestämma sig för att mörda Jesus! Den där Jesus måste tystas! Korsets konturer anas vid horisonten. Man snickrar redan på det.

Det är svårt att tro att man i allmänhet inte accepterade mänskliga undantag från sabbatsvilan. Jämför Jesu ord i Lukas och Matteus versioner (Luk 14:5; Matt 12:11-12). Men varför gjorde Jesus alls det här just på sabbaten och inte dagen innan – då hade han ju sluppit problem? Verkligen? De närvarande – hårdkokta typer – verkar redan ha bestämt sig. Att *herodianerna* (v. 6) är med (dvs. den högsta överklassens vänner) ger oss en fingervisning. Det fanns iskallt *politiskt* intresse i saken. Makten darrade. Jesus fick inte bli en ny Johannes döparen! (jfr Luk 3:19-20; Mark 6:16).

Herren är med mig. Vad kan människor göra mig?

(Ps 118:6)

TORSDAGEN I ANDRA VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Sam 18:6-9; 19:1-7** (*Min fader Saul försöker döda dig*)

David faller i onåd hos Saul, men han älskas av alla andra. Kungen kommer i ständig psykisk obalans, och det är Herrens verk för att få bort honom. Jonathan är Sauls son men tror på David och ger honom sitt stöd. Han sätter sin vänskap före möjligheten att själv bli kung. Lätt hade han kunnat förråda David. Vilken lojalitet! Läsaren ska inse att Sauls hus föll på eget grepp. Gud lade makten i Davids händer, han tog den inte.

Evangelium: **Mark 3:7-12** (*De orena andarna ropade: ”Du är Guds son” men han förbjöd dem strängt att avslöja vem han var*)

Människor kommer från alla väderstreck. Det här är nog höjdpunkten i Jesu ”kampanj” när man ser till antalet åhörare. De flesta kommer dock knappast för att lyssna till hans lära. Det är mirakelmannen de vill se. De får som de vill.

Det demoniska, det andliga mörkret som kan härja i människors själar och kroppar och ta sig många hemska uttryck, tvingas fram i mötet med Jesus, som har kommit för att visa att **Guds rike, befrielsens rike**, är på ingång. Mörkret flyr när dagen gryr. Demonernas ”trosbekännelser” ska väl uppfattas som fruktlösa attacker: genom att avslöja Jesu identitet försöker de få en ”magisk” kontroll över honom. Eller också är ropen menade som fjäsk: de vet att deras makt över människor är slut och ber Jesus skona dem för straff genom att ”hylla” honom. Men de är chanslösa och tystas ner på fläcken. Den här krocken mellan Guds Son och skrikande demoner mitt i trängseln måste ha skrämt folkmassan rejält. Det kunde urarta. Jesus botar och exorciserar allt vad han bara orkar men håller

klokt nog också en båt till reds för att kunna fly (en av många små mänskliga detaljer som bara Markus ger oss om Jesus).

Efter denna ansträngande dag behöver Jesus dra sig undan och få ordning på sin organisation – det ser vi i evangeliet i morgon.

Kom till mig, alla ni som är tyngda av bördor; jag skall skänka er vila. (Matt 11:28)

FREDAGEN I ANDRA VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Sam 24:3-21** (*Jag vill inte räcka ut min hand mot min herre. Han är Herrens smorde*)

Jesus, Guds son, *vakade inte över sin jämlikhet med Gud utan avstod från allt och antog en tjänares gestalt* (Fil 2:6-7). Detta i lydnad mot Faderns vilja. Något liknande kan sägas om David: fast utvald av Gud till kung roffar han inte åt sig kungamakten med våld. Saul sitter på huk och uträttar sina behov i grottan: han kunde lätt huggas ner bakifrån, men David skonar Saul med tanke på den ”vigning” Saul en gång fått av Gud till kung. Han kallar Saul för ”herre” och sig själv en ”ynka loppa” (v. 9, 15). Så lönar David ont med gott, visar godhet mot sin fiende, så som Jesus senare lär (Luk 6:27). Jesus kallas ofta för ”Davids son”. Likheterna är många. Här såg vi en av dem.

Evangelium: **Mark 3:13-19** (*Han kallade till sig några som han hade utvalt*)

Mose gick upp på berget med utvalda män som skulle möta Gud (2 Mos 24:9 f). Jesus gör här likadant. Nu känner han sina anhängare så väl att han kan välja ut ledare bland dem, ombud som får fullmakter att utföra hans predikant- och exorcistarbete. Landet ska befrias från demoni och fyllas av insikt om Gud (jfr Hab 2:14). Patriarken Jakob (också kallad Israel) hade tolv söner som blev till Gudsfolkets tolv stammar. Jesu projekt – **det nya Israel, kyrkan** (*Katolska kyrkans katekes*, nr 877) – skulle också vila på tolv pelare. Att siffran var avgörande ser vi senare när Judas dör – apostlarna måste då genast välja en ny i hans ställe (Apg 1:15 f). Jesus har utan tvivel gett fler detaljerade instruktioner om det nya Gudsfolkets organisation och liv som inte antecknades utan bara levde vidare inom kyrkan (Traditionen). I namnlistan nämns – som alltid – **Simon Petrus** först, urkyrkans odiskutable ledare. Dessutom Jakob (den äldre), Johannes och Andreas, alltså de fyra som har vandrat under längsta tiden med Jesus (Mark 1:16-20). Alla apostlarna, utom Johannes, dog en våldsamt död för tron på Jesus. Alla har de särskilda festdagar under kyrkoåret. Kom ihåg apostlarna! I evigheten ska du med egna ögon få se dem sitta på tolv troner och härska med Kristus (Matt 19:28). Det himmelska Jerusalems tolv grundstenar ska bära deras namn (Upp 21:14).

Förslag till fredagsoffer: Göra något som blir till nytta för kyrkans ansvariga ledare.

LÖRDAGEN I ANDRA VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **2 Sam 1:1-4, 11-12, 17, 19, 23-27** (*Hur har inte hjältarna fallit?*)

Vad vi ser här är Davids mänskliga format: Saul förblir för honom Israels kung, även bortom döden (v. 21), en sann hjälte. David är verkligen en kung enligt Guds sinne, en som inte gläds åt sina rivalers undergång (även om han älskade sin vän Jonatan så var denne man ändå tronarvinge efter Saul och skulle kunna bli Davids fiende!). Moderna tolkningar som vill se Davids och Jonathans relation (v. 26) som ”homosexuell” är helt bibelfrämmande och säger mer om vår tid än om texten.

Evangelium: **Mark 3:20-21** (*Hans anhöriga sade: Han är från sina sinnen*)

Markus säger kort att Jesus av sin familj ansågs ha blivit galen (jfr Joh 8:48). Det sägs aldrig att *jungfru Maria* tänkte så (även om hon är med och söker Jesus i Mark 3:31). Hon visste vem Jesus var och led under allt motstånd mot sin son. De onda konflikterna hade redan den gamle *Simeon* förberett henne på (Luk 2:34-35).

Att bli känd som ”Messias” eller ”profet” var politiskt livsfarligt. Möjligtvis söker familjen efter en utväg att rädda Jesus. Om han förklarades sinnessjuk skulle han lämnas i fred. *David* kom själv undan med det tricket (1 Sam 21:10-15), liksom en gång den helige *Ignatius av Loyola*. Vi vet att en man (som också hette Jesus) gick omkring och ropade i det belägrade Jerusalem på slutet av 60-talet e. Kr. att staden var vigd åt undergång. Han förklarades galen och den diagnosen räddade hans liv. Den heliga staden räddades inte – den galna olycksfågeln fick rätt.

Sjukförklaringen i v. 21 vittnar om brist på tro inom Jesu familj (jfr Joh 7:3-5). Men Jesu släktingar *blev* troende, ja, t.o.m. ledare i urkyrkan, såsom Jakob (den yngre).

Den som gör Guds vilja är min bror och syster och mor. (Mark 3:35)
